

izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

ALNO DRUŠTVO
pri
Posamezni listi dobe
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 30.

V Mariboru, dne 25. julija 1901.

Tečaj XXXV.

Slovenci, na dan!

Sramota je za gospodarja, ako ni tako samostalen, da bi v svojih gospodarskih rečeh imel lastno prepričanje in lastno razsodbo. Sramota, ako mu v njegovih lastnih zadevah zapovedujejo drugi ljudje.

Takšna sramota je tudi, ako na slovenski zemlji ni Slovenec zapovedujoč in vladajoč gospodar. In v premnogih slučajih je tako! Če pridejo skupaj zagrizeni nemškutarji in Slovenci, ki znajo tudi nemški, kdo se uda z občevalnim jezikom? Slovenci so tako mehki ter se uklonijo vsakemu nemškutarju. Slovenec, kje je tvoj ponos? Zakaj padaš vsakemu človeku pred kolena? Zakaj pripogibaš pred vsakim človekom po nepotrebnem svoj hrbet? Slovenec, kje je vendar tvoj ponos? Na slovenski zemlji naj se razlega le slovenski jezik, le on naj bo v vsakem društvu gospodar. Sramota je, ako na slovenski zemlji ni Slovenec merodajen gospodar!

V mnogih občinah vladajo naši narodni nasprotniki. Slovenci, pomislite, na slovenski zemlji se oblastveno šopirijo naši narodni nasprotniki! Vaša je zemlja, vaša je večina v občini, toda vi ne znate vzeti vajeti v roke, vi se ne znate sami vladati. Sramota, tisočkratna sramota! Stopite skupaj, slovenski možje, in pri prihodnjih volitvah izbrisite ta madež iz vaše občinske zgodovine! Toda vi pravite, da nimate med Slovenci sposobnega moža za uradovanje. Tega ne govorite, to ni res! Slovenec je prebrisane glave in na županovanje in uradovanje se navadi lahko. Mladič, na vas je, da se take

besede več ne slišijo na slovenski zemlji. Učite se občinskih postav, da jih boste imeli v mezincu, kadar postanete občinski volilci. Slovenec mora biti na lastni zemlji svoj gospodar!

Ali ni to sramota, da še po mnogih krajih nimate slovenskih trgovcev in slovenskih obrtnikov? Povsodi vas je dovolj, da vzdržite vsaj enega trgovca in za vsako stroko vsaj enega obrtnika. Toda vi se nič ne brigate za take stvari. Glejte nasprotnike, kako se gibljejo. Več življenja morate imeti, več podjetnosti. Ah, tako čil in čvrst narod kakor je slovenski, pa vendar tako malo živahnosti, tako malo pogumnosti! Zato pa so vam drzni nasprotniki povsodi naprej. Slovenci, ta sramota mora izginiti s slovenskega imena!

Spodnji Štajer je slovenska zemlja. Na njej moramo ostati gospodarji mi Slovenci. Krasna je naša domovina, ne dajmo je iz roke! Slovenci, na dan!

S.

Deželno gospodarstvo.

Gospodarstvo naše štajerske dežele imajo Nemci v rokah in sicer liberalni in nacionalni Nemci, katerih je v deželnem zboru večina. Ker še ti Nemci dosedaj gospodarijo tudi čez blizu pol milijona Slovencev, zato imamo pravico, se večkrat ozirati na gospodarjenje vladajočih nemških strank.

Gospodarstvo naše štajerske dežele ni tako, da bi moglo z veseljem napolnjevati davkoplačevalce. To se razvidi iz proračuna, ki se je dne 18. julija predložil deželnemu

zboru za letošnje leto. Izdatki so proračunjeni na 19.161.355 kron, dohodki pa na 10.266.007 kron! Primankljaj iznaša torej ogromno svoto 9.035.348 K! Tako je gospodarstvo nemške večine v deželi!

Ker se pa primankljaj mora poravnati, vzela bo dežela zopet 367.100 K na posodo, jemala 45% naklade od zemljiškega davka ter še nadalje pobirala vse dosedanje deželne naklade. Kmetje so posebno lahko veseli visoke naklade od zemljiškega davka!

Deželna uprava stane denar in vsak deželan uvidi, da se to mora plačati. Kar je potrebno, je potrebno. Toda veselje do davkoplačevanja pa mora miniti vsakega deželana, ako vidi, da se deželni denar izdaje za nepotrebne stvari ali pa v korist samo jednega naroda in v škodo drugega.

In tako se dela pri nas na Štajerskem. Ali je dežela zavezana plačevati društvom, ki so samo v zabavo, velikanske svote? To pa je storila letos dežela. Nemški pevski zvezi se je podarilo 10.000 K. Kaj je koristila nemška pevski zveza štajerski deželi v bodoče? Nikdar nič! Še večja pa je svota, ki jo je namenil naš deželni odbor nemškemu gledališču v Gradcu. Znaša 29.000 K. Kaj ima dežela od nemškega gledališča v Gradcu? Kaj koristi gledališče štajerskemu kmetu? Nič in zopet nič! Ako se nemški Gradčani hočejo zabavati v gledališču, naj sami sežejo v žep ter si plačajo zabavo. Zdaj še samo to manjka, da bo dežela nosila vse stroške, ako si Nemci priredijo kje kako plesno muziko!

Listek.

Lukežev Miha.

Slika iz kmečkega življenja na južni strani Pohorja.

»Ali že veš, Anzek?«

»Smo že slišali, stric... strašno!«

»Z Lokve v Gorenje prideš pol ure, jaz pa hodim danes že poldrugo uro, pa ni konca pota. Noge so mi trde, odeham si in odeham, pa ne gre naprej. Tukaj v globnjaku v senci moram zopet počivati... oh!«

»Greste v farovž, stric, ni res?«

»Grem, da bodo zvonili, moj Bog, moj Bog!«

To je bil kratek razgovor med starim Lukežem in njegovim stričnikom Anzekom pred Gorenjami, gorsko vasjo na južni strani Pohorja.

Stari Lukež seže zdaj po klobuk širokih krajev, ki je ležal na tleh poleg njega in ga dene na glavo. Potem vzame palico in se vzdigne z naporom od velikega kamena, na katerega je bil sedel v globnjaku. Počasi koraka proti Gorenjam in farovžu. Drži se sključeno, noge se mu tresejo, v očeh mu igrajo solze, opira se na zakrivljeno leskovo palico.

Deček pa gre, poslovišči se od starega moža, rekoč: »Srečno stric!«, svojo pot.

Uro pozneje, ob 11. pred poldne, pa so že zapeli šentjungerski zvonovi — in hkrati zreški — milo in tužno mladenču, Lukeževemu Mihcu, kateri se je bil dan poprej ponesrečil.

* * *

Lukež je bil mož blagega srca, pobožen, veljaven in spoštovan kmet ne le v Lokvi, ampak v vsej župniji in še čez njene meje vun. Če so se kmetje župljani posvetovali o kakšni važni zadevi, je bil Lukež vedno med posvetovalci in njegova beseda je kaj veljala. Ako je bilo na kakšni imenitni kmetiji naše župnije ženitovanje, je bil gotovo Lukež starešina.

Rad v veseli družbi, gostoljuben, a nikakor ne potraten, je imel Lukež vsako leto doma več kolone (furož), na katere je povabil sorodnike, sosede in prijatelje. Gostije v njegovi hiši so bile vedno velikanske — trajale so od pondeljka do petka v tistem tednu — sedmine za njegovimi ranjkimi vselaj obilne.

V značaju sorodna je bila Lukežu njegova žena Zofija, ženska bolj majhne postave, močne, podsedene rasti, dolgih kostanjevih las in okroglega lica. Slovela je posebno kot dobra kuharica, in še bolj pa kot štedljiva gospodinja. Če so priredili kje v širni sosed-

žini le količkaj več in obilnišo pojedino, vodila je ob takšnej priliki kuhinjo vedno »Žofa«. Kakor so njega iskali pri ženitvanjih za starešino, tako je bila ona priljubljena vodila.

Lukež ni bil ravno premožen, pa shajal je dobro. V hiši navadno ni bilo suhega denarja, a dolgovi tudi ni imel. Drugega blaga in imetja, kakor oprave, žita, živine, krme itd. pa je imela hiša vedno zadosti, v tem ni bilo nikdar pomanjkanja.

Lukeževa domačija je sredi vasi: nad Lukežem je sosed Urban, niže Lukeža sosed Hlodec. Več hiš pa v Lokvi ni.

Hiša je predi lesena, zadi zidana; pokrita je s škopom; ravno tako so pokriti hlev za govejo živino, hlev za ovce in svinjak. Hišo je postavil naš Lukež, druga poslopja so pa starejša, toda v dobrem stanu, ker se je streha na njih zmiraj skrbno popravljala.

Okoli poslopij je gorica, tik gorice precej velik vrt, na drugi njeni strani lep sadunosnik. Po gorici se po leti sprehajajo in pasejo debeli domači ščetinarji, na vrtu opaziš navadno zelenjad in cvetice: po sadunosniku pa najdeš sadno drevje, posebno grške, jablane, požlahtnjene črešnje, višnje in češplje; tudi po gorici je češpljev in nekaj praprotnic, na vrtu nekaj špengljev.